

Μια λογοτεχνική ανίχνευση του σύγχρονου μέσου βαλκάνιου

ΧΑΡΤΗΣ 17 {ΜΑΪΟΣ 2020}

{Κείμενα} Βιβλία

του Μάνου Κοντολέων

{6 λεπτά}

Σχέδιο: Κωνσταντίνος Μαρκόπουλος

Ανάμεσα στα ελληνικά μυθιστορήματα που κυκλοφόρησαν τη δεκαετία 2010 -2019 ξεχωριστή θέση κατέχει το βιβλίο *Μάρτυς μου ο Θεός* του Μάκη Τσίτα.

Η πρώτη έκδοση του έργου αυτού έγινε το 2013 από τις Εκδόσεις Κίχλη. Και τις πρώτες μέρες του 2020 επανακυκλοφόρησε, αυτή τη φορά, από τις Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Θεωρώ πως το συγκεκριμένο μυθιστόρημα είναι ένα από εκείνα που ιδιαίτέρως προσέχτηκαν και από την κριτική αλλά και από το κοινό καθώς και ο αριθμός των αντιτύπων του έχει φτάσει στις 9.000, αλλά και τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2014, ενώ μεταφράστηκε σε 12 ευρωπαϊκές γλώσσες και διασκευή του ανέβηκε στο θέατρο.

Ο συγγραφέας του δίνει εδώ και χρόνια το καθημερινό «παρών» του στα δρώμενα της ελληνικής λογοτεχνίας.

Δεν είναι μόνο η συνεπής παρουσία του Τσίτα στο χώρο του παιδικού βιβλίου, αλλά και η πολυετής επαγγελματική του σχέση με το βιβλίο. Εργάστηκε σε εκδοτικούς οίκους και έχει ιδρύσει δυο ηλεκτρονικά περιοδικά για το βιβλίο.

Παράλληλα έργα του έχουν συμπεριληφθεί σε ανθολογίες, έχουν δημοσιευθεί σε εφημερίδες και περιοδικά, έχουν μεταφραστεί σε άλλες γλώσσες, έχουν ανέβει στο θέατρο.

Το μυθιστόρημα *Μάρτυς μου ο Θεός* δεν ήταν η πρώτη του εμφάνιση στη λογοτεχνία των ενηλίκων. Είχε προηγηθεί, το 1996, η συλλογή διηγημάτων *Πάτυ εκ του Πετρούλα*. Πολυεπίπεδος και ανήσυχος, λοιπόν, ο Τσίτας, με το *Μάρτυς μου ο Θεός* κατάφερε να ξαφνιασεί τόσο με το θέμα του έργου, όσο και με τη γραφή που χρησιμοποίησε. Στην ουσία αυτό που πρέπει να ξάφνιασε τους αναγνώστες είναι ο ίδιος ο ήρωας, που σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση μιλά για τον εαυτό του.

Πενηντάχρονος, πια, ο Χρυσοβαλάντης αφηγείται με ένα δικό του τρόπο και με ένα δικό του τρόπο άλλοτε σχολιάζει τον ίδιο του τον εαυτό κι άλλοτε την κοινωνία μέσα στην οποία προσπαθεί να ζει και την οικογένεια μέσα από την οποία δεν κατάφερε να ξεφύγει. Αλλά ακριβώς γιατί στην ουσία αποτελεί προϊόν μιας οικογενειακής και κοινωνικής συνύπαρξης καταπιέσεων και στρεβλώσεων, η αφήγησή του από ένα σημείο και μετά παύει να είναι η αφήγηση ενός ανθρώπου και γίνεται η περιγραφή μιας εποχής και μιας χώρας.

Μικροαστός, μόνιμα να αισθάνεται πως τον αδικούν, μόνιμα να τον καταπιέζει μια σεξουαλική πείνα, μόνιμα να ζητά διέξοδο στον αγοραίο έρωτα ενώ ονειρεύεται την ιδανική γυναίκα ως σύντροφό του.

Αεροβατεί, την ίδια ώρα που αυτομαστιγώνεται. Και αναζητά την βοήθεια πάντα ενός ανώτερου – κοινωνικά, επαγγελματικά, βιολογικά. Θα καταλήξει να βρει σκέπη κάτω από την προστασία του Θεού. Μα αυτό θα γίνει όταν πλέον θα έχει χάσει την όποια επαφή με την πραγματικότητα και θα κυκλοφορεί στα δώματα των φαντασιώσεων μιας ψυχασθένειας.

Είναι νομίζω εμφανές πως ο ήρωας του Τσίτα έδειχνε να εκπροσωπεί την Ελλάδα όχι μόνο των χρόνων της κρίσης, αλλά και των όσων στρεβλώσεων την οδήγησαν στα κοινωνικά και εθνικά αδιέξοδα. Πιο σωστά πάνω στο πρόσωπό του η χώρα μας απεικονίζεται και η πορεία των τελευταίων πενήντα χρόνων της, μοιάζει με τη ίδια τη ζωή του Χρυσοβαλάντη.

Θεωρώ πως ο Μάκης Τσίτας κατάφερε να φτιάξει έναν τύπο που μέσα από αυτόν περιγράφεται μια κοινωνία. Κάτι παρόμοιο μέχρι τώρα συνήθως άλλοι συγγραφείς το έχουν επιτύχει χρησιμοποιώντας θηλυκά πρόσωπα (Ταχτσής, Μάτεσης). Ο Μάκης Τσίτας –ακολουθώντας, από μια απόσταση πάντως, τα αχνάρια του *Λούσια* του Νίκου Χουλιαρά– δίνει στην πινακοθήκη των κεντρικών χαρακτήρων της λογοτεχνίας μας ένα παθογόνο τύπο που χωρίς να μπορείς να πεις πως σε έχει κερδίσει, σίγουρα σε έχει κάνει να στρέψεις το βλέμμα προς τον πρώτο καθρέφτη που θα βρεις μπροστά σου.

Καθόλου, λοιπόν, τυχαία η ανταπόκριση που βρήκε το έργο. Χωρίς να δηλώνει με έμφαση την όποια καταγγελία, παραμένει μια λογοτεχνική ανίχνευση του σύγχρονου μέσου βαλκάνιου που όσο κι αν έχει αποδεχτεί την ένταξή του σε έναν καθημερινό ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, κρατά προσηλωμένο το βλέμμα του προς μια εθνική ψύχωση που δεν τολμά να εγκαταλείψει.

ΒΡΕΙΤΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΣΤΟΝ **ΙΑΝΟ**.

«*Μάρτυς μου ο Θεός*» ΤΟΥ Μάκη Τσίτα